

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА КОНТРОЛУ
ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ**
Број: 110-00-00009/2026-01
Датум: 21. мај 2026. године
Зорана Жунковића 3
Београд

На основу члана 10. став 1. тачка б) и члана 11. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 73/19) и члана 47. став 5. Уредбе о условима и критеријумима усклађености хоризонталне државне помоћи („Службени гласник РС“, број 32/26), Савет Комисије за контролу државне помоћи на 35. седници, дана 21. маја 2026. године, доноси

УПУТСТВО

ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСКЛАЂЕНОСТИ ПОСЕБНИХ СЛУЧАЈЕВА ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ, РАЗВОЈ И ИНОВАЦИЈЕ

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

1. Овим упутством ближе се уређује начин за оцењивање усклађености шеме и индивидуалне државне помоћи за истраживање, развој и иновације (у даљем тексту: државна помоћ за ИРИ) која се додељује у складу са чланом 47. ст. 1. и 2. Уредбе о условима и критеријумима усклађености хоризонталне државне помоћи („Службени гласник РС“, број 32/26).

2. Ово упутство примењује се за оцењивање усклађености државне помоћи за ИРИ, која се додељује учесницима на тржишту у свим секторима привредних делатности.

3. Државна помоћ за ИРИ може бити усклађена са правилима о додели државне помоћи ако подстиче развој одређене привредне делатности и нема прекомеран утицај на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније, односно ако:

- (1) има подстицајни ефекат,
- (2) постоји потреба за интервенцијом државе,
- (3) је мера државне помоћи примерена,
- (4) је пропорционална (сведена на минимум),

(5) је транспарентна (подаци су доступни јавности),

(6) позитивни ефекти државне помоћи превазилазе негативне ефекте на конкуренцију и трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније.

4. Мере државне помоћи за ИРИ које могу бити усклађене са правилима о додели државне помоћи су:

(1) државна помоћ за пројекат истраживања и развоја ако се део пројекта за који се додељује државна помоћ односи на основно или примењено истраживање (индустријско истраживање и експериментални развој) а која је усмерена на отклањање тржишних недостатака повезаних са позитивним спољним ефектима (преливање знања), али и тржишних недостатака који су проузроковани непотпуним и асиметричним информацијама или лошом координацијом (углавном у оквиру пројекта сарадње);

(2) државна помоћ за студију изводљивости повезану са пројектом истраживања и развоја, чији је циљ отклањање тржишних недостатака који су у највећој мери проузроковани непотпуним и асиметричним информацијама;

(3) државна помоћ за изградњу и надоградњу истраживачке инфраструктуре која је углавном усмерена на отклањање тржишних недостатака узрокованих проблемима у координацији или непотпуним и асиметричним информацијама. (Висококвалитетне истраживачке инфраструктуре су све потребније за револуционарна истраживања, јер привлаче глобалне таленте и неопходне су, на пример, за информационе и комуникационе технологије. Почетни трошкови улагања које претежно сноси научна заједница, као што су високи трошкови набавке најсавременијих научних објеката и опреме за истраживачке активности у раној фази, често онемогућавају проналажење потребних извора финансирања на тржишту);

(4) државна помоћ за изградњу и надоградњу инфраструктуре за експериментисање и тестирање која је углавном усмерена на отклањање тржишних недостатака узрокованих проблемима у координацији или који настају услед непотпуних и асиметричних информација. (Изградња или надоградња најсавременије инфраструктуре за експериментисање и тестирање подразумева високе трошкове улагања, као и неизвесност у проналажењу будућих корисника, што доводи до отежаног проналажења потребних извора финансирања на тржишту. Приступ инфраструктури за експериментисање и тестирање мора бити омогућен што већем броју корисника под једнаким условима и на транспарентан начин. Како би се корисницима олакшао приступ инфраструктури за експериментисање и тестирање, накнаде за приступ тој

инфраструктури могу бити смањене у складу са овим упутством или другим прописима којима се уређује контрола државне помоћи);

- (5) државна помоћ за иновационе активности која је углавном усмерена на отклањање тржишних недостатака повезаних са позитивним спољним ефектима (преливање знања), проблемима у координацији и, у мањој мери, са асиметричним информацијама. Помоћ за иновационе активности може се доделити за прибављање, потврђивање и заштиту патената и других нематеријалних добара, за упућивање висококвалификованог особља, као и за стицање саветодавних услуга и услуга подршке у вези са иновацијама (на пример, оне које пружају организације за истраживање и ширење знања, истраживачке инфраструктуре, инфраструктуре за експериментисање и тестирање или иновациони кластери);
- (6) државна помоћ за процесне и организационе иновације која је углавном усмерена на отклањање тржишних недостатака повезаних са позитивним спољним ефектима (преливање знања), проблемима у координацији и, у мањој мери, са асиметричним информацијама. Ове мере помоћи претежно су намењене учесницима на тржишту који се разврставају у мала и средња правна лица (у даљем тексту: МСП) док је државна помоћ великим правним лицима усклађена ако делотворно сарађују са најмање једним МСП у активностима за које се додељује помоћ;
- (7) државна помоћ за иновативне кластере, која је усмерена на решавање тржишних недостатака повезаних са проблемима у координацији који ометају развој кластера или ограничавају интеракцију и пренос знања у оквиру и између кластера, на начин да та државна помоћ треба да допринесе решавању овог проблема, најпре кроз подршку улагањима у отворену и заједничку инфраструктуру за иновативне кластере, а затим и кроз подршку раду кластера, која може трајати најдуже десет година у циљу унапређења сарадње, умрежавања и учења. Накнада за коришћење објеката и за учествовање у активностима иновативног кластера је тржишна цена или цена која је заснована на стварним трошковима укључујући разумну добит. Како би се корисницима олакшао приступ иновативним кластерима, накнаде могу бити смањене у складу са овим упутством или другим прописима којима се уређује контрола државне помоћи.

5. Пројекат истраживања и развоја се састоји од активности које обухватају једну или више категорија истраживања и развоја у складу са овим упутством, а намењене су решавању задатка економске, научне или техничке природе са јасно унапред дефинисаним циљевима. Може се састојати од неколико радних програма, активности или услуга и укључује јасне циљеве, активности које треба предузети за постизање тих

циљева (укључујући очекиване трошкове) и конкретне резултате за утврђивање исхода тих активности и њихово упоређивање са релевантним циљевима. Два или више пројеката истраживања и развоја које није могуће јасно раздвојити један од другог, а посебно ако је мало вероватно да би независно један од другог довели до технолошког успеха, сматрају се једним пројектом.

II. КОРИСНИЦИ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ, РАЗВОЈ И ИНОВАЦИЈЕ

1) Истраживачка организација или организација за унапређење знања и истраживачка инфраструктура

6. Истраживачка организација или организација за унапређење знања (у даљем тексту: истраживачка организација) могу бити корисници државне помоћи ако представљају учеснике на тржишту у смислу закона којим се уређује контрола државне помоћи, као и истраживачка инфраструктура која служи за обављања економске делатности.

7. Ако учесник на тржишту, поред економске, обавља и неекономску делатност, додела средстава том учеснику на тржишту за обављање неекономске делатности не представља државну помоћ под условом да се трошкови, финансирање и приходи од тих делатности могу јасно раздвојити, као би се избегло унакрсно субвенционисање (јавна средства намењена за обављање неекономске делатности не могу се користити за обављање економске делатности), а што је могуће доказати кроз годишњи финансијски извештај учесника на тржишту.

8. Сматра се да су неекономске делатности:

(1) основне делатности истраживачке организације и истраживачке инфраструктуре, а нарочито:

- едукација у циљу повећања броја квалификованих људских ресурса (нпр. јавне установе образовања које се превасходно или у потпуности финансирају из јавних средстава),
- независно истраживање и развој чији је циљ проширење знања и побољшање разумевања које укључује делотворну сарадњу између истраживачких организација и истраживачких инфраструктура, и
- ширење резултата истраживања под једнаким условима и на транспарентан начин, путем подучавања, публикација, база података и софтвера са отвореним приступом;

(2) делатности преношења знања које спроводи истраживачка организација и/или истраживачка инфраструктура, као и делатности које истраживачка организација и/или истраживачка инфраструктура спроводе у име других субјеката или за потребе трећих лица (уговарање пружања услуга трећем лицу се врши путем конкурентног поступка јавног надметања), код којих се сва добит од тих делатности поново улаже у основне делатности истраживачке организације и/или истраживачке инфраструктуре;

(3) делатности истраживачке организације или истраживачке инфраструктуре.

9. Преношење знања је сваки процес који има за циљ стицање, прикупљање и размену експлицитног и прећутног знања, укључујући вештине и компетенције у економским и неекономским активностима, као што су сарадња на истраживању, консултације, лиценцирање, унапређење мобилности истраживача и другог особља укљученог у те активности. Осим научних и технолошких знања, обухвата и друге врсте знања као што је знање о употреби стандарда и прописа и о условима стварног животног окружења и методама за организационе иновације, као и управљање знањем везаним за утврђивање, стицање, заштиту, одбрану и експлоатацију нематеријалне имовине.

10. Ако истраживачка организација обавља или се истраживачка инфраструктура користи за обављање економских и неекономских делатности, државну помоћ представља само додела јавних средстава за обављање економских делатности.

11. Ако истраживачка организација обавља или се истраживачка инфраструктура претежно користи за обављање неекономске делатности, њихово финансирање не представља државну помоћ, под условом да је обављање економске делатности само помоћно, директно повезано и неопходно за рад истраживачке организације или истраживачке инфраструктуре, односно суштински повезано са претежном неекономском делатношћу и ограниченог је обима.

12. Финансирање истраживачке организације или истраживачке инфраструктуре која обавља и економске и неекономске делатности не представља државну помоћ ако се за обављање економских делатности користи највише до 20% укупних годишњих капацитета тог субјекта.

13. Ако истраживачка организација обавља или се истраживачка инфраструктура користи за обављање искључиво економских делатности као што су изнајмљивање опреме или лабораторија учесницима на тржишту, пружање услуга учесницима на тржишту или вршење истраживања по основу уговора, финансирање таквих економских делатности представља државну помоћ.

14. Истраживачка организација или истраживачка инфраструктура није корисник државне помоћи ако делује само као посредник који крајњим корисницима државне

помоћи преноси укупан износ јавних средстава и све користи стечене тим финансирањем и ако:

- (1) се јавна средства и остале користи од јавног финансирања могу квантификовати и доказати и ако је успостављен механизам за преношење тих средстава и користи на крајње кориснике, на пример, умањењем цена, и
- (2) се посреднику не додељује додатна предност јер је изабран у конкурентном поступку јавног надметања или зато што је јавно финансирање доступно свим субјектима који испуњавају неопходне објективне услове, тако да крајњи корисници имају право да добију истоветне услуге од било ког одговарајућег посредника.

У наведеном случају корисник државне помоћи је само крајњи корисник.

2) Учесници на тржишту као индиректни корисници државне помоћи путем финансирања истраживачких организација и истраживачких инфраструктура из јавних средстава

а) Истраживање за потребе учесника на тржишту

15. Сматра се да учесник на тржишту за чије потребе истраживачка организација обавља истраживање или који користи истраживачку инфраструктуру није индиректан корисник државне помоћи ако тај учесник на тржишту:

- (1) одређује услове уговора, располаже резултатима истраживачких активности и сноси ризик неуспеха,
- (2) плаћа адекватну накнаду истраживачкој организацији или истраживачкој инфраструктури за те услуге.

Накнада је адекватна ако одговара тржишној цени. Ако тржишна цена не може да се одреди, накнада треба да одражава укупне трошкове и маржу која је уобичајена у датом сектору или настаје као резултат преговора, које истраживачка организација или истраживачка инфраструктура обавља у тренутку закључења уговора ради прибављања максималне економске користи и надокнаде њених маргиналних трошкова.

16. Ако истраживачка организација или истраживачка инфраструктура пружа одређену услугу истраживања или ако по основу уговора обавља истраживање, и то пробно, по први пут, и у тачно одређеном временском периоду за потребе одређеног учесника на тржишту, наплаћена накнада представља тржишну цену, под условом да је та услуга истраживања или обављања истраживања по основу уговора јединствена (када не постоји тржиште за ту услугу).

17. Ако истраживачка организација или истраживачка инфраструктура задржава право интелектуалне својине или право коришћења интелектуалне својине, накнада из тачке 15. овог упутства може се умањити за тржишну вредност тих права и таква накнада се сматра адекватном.

б) Делотворна сарадња на пројекту истраживања са учесницима на тржишту

18. Изузев коначних договора о тржишној вредности права интелектуалне својине и вредности доприноса пројекту, услови пројекта делотворне сарадње морају бити договорени пре почетка тог пројекта, а нарочито у погледу доприноса надокнаде трошкова, поделе ризика и резултата, ширења резултата и приступа праву интелектуалне својине, као и правилима за њихову доделу.

19. Ако пројекат делотворне сарадње спроводе заједно учесник на тржишту и истраживачка организација или истраживачка инфраструктура, сматра се да се не додељује индиректна државна помоћ том учеснику на тржишту путем финансирања истраживачких организација и истраживачких инфраструктура, уколико је испуњен један од следећих услова:

- (1) учесник на тржишту у потпуности сноси трошкове пројекта;
- (2) су сва права интелектуалне својине која су резултат активности истраживачких организација или истраживачких инфраструктура у потпуности пренета на те субјекте док резултати сарадње из којих не проистичу права интелектуалне својине могу да се шире;
- (3) се права интелектуалне својине и права коришћења интелектуалне својине која су резултат пројекта додељују различитим учесницима у пројекту сарадње на начин који адекватно одражава њихово ангажовање, доприносе и интересе; или
- (4) истраживачке организације или истраживачке инфраструктуре добијају накнаду која одговара тржишној цени за доделу права интелектуалне својине или права коришћења интелектуалне својине, учесницима на тржишту, при чему се апсолутни износ вредности финансијског и нефинансијског доприноса учесника на тржишту, ради надокнаде трошкова активности истраживачких организација или истраживачких инфраструктура, умањује од накнаде.

20. Потпуни пренос права интелектуалне својине из тачке 19. подтачка (2) овог упутства значи да истраживачка организација, истраживачка инфраструктура или јавни наручилац уживају пуну економску корист од права интелектуалне својине задржавајући право да тим правима неограничено располажу, а нарочито право својине и право давања лиценце. Исти је и случај када се истраживачка организација или истраживачка

инфраструктура (односно јавни наручилац) одлучи да закључи даље уговоре у вези са тим правима, укључујући и давање лиценце учеснику на тржишту укљученом у сарадњу.

21. Накнада из тачке 19. подтачка (4) овог упутства је тржишна ако омогућава истраживачким организацијама или истраживачким инфраструктурама да уживају укупну економску корист од тих права и када је испуњен један од следећих услова:

- (1) износ накнаде је утврђен на транспарентан и безуслован начин, без дискриминације, у конкурентном поступку јавног надметања;
- (2) процена независног проценитеља потврђује да је износ накнаде најмање једнак тржишној цени;
- (3) ако истраживачка организација или истраживачка инфраструктура, као продавац, може да докаже да је у тренутку закључења уговора, обављала преговоре о накнади, ради прибављања максималне економске користи узимајући у обзир своје законом одређене циљеве; или
- (4) у случају када је за учесника на тржишту, као уговорну страну у пројекту делотворне сарадње, уговорено право прече куповине права интелектуалне својине које је резултат активности истраживачких организација или истраживачких инфраструктура, ти субјекти имају реципрочно право да захтевају економски повољније понуде од трећих лица тако да учесник на тржишту мора да усклади своју понуду са таквим понудама.

22. У случају када ниједан од услова из тачке 19. овог упутства није испуњен, одређени учесник на тржишту стиче предност у износу укупне вредност доприноса пројекту истраживачких организација или истраживачких инфраструктура и таква предност представља државну помоћ.

3) Јавна набавка услуга истраживања и развоја

23. Накнада за обављање услуге истраживања и развоја чија набавка се врши у складу са прописом којим се уређују јавне набавке, не представља државну помоћ.

24. Накнада за пружену услугу истраживања и развоја која одговара тржишној вредности користи коју добија јавни наручилац и ризику који преузимају пружаоци услуге, не представља државну помоћ, ако:

- (1) су критеријуми за доделу уговора унапред утврђени у конкурентном поступку јавног надметања,

- (2) се одредбама уговора прописују сва права и обавезе уговорних страна, укључујући и право интелектуалне својине, који су унапред познати свим заинтересованим понуђачима који учествују у поступку јавног надметања,
- (3) се понуђачима у поступку јавног надметања не гарантује повлашћени третман у вези са испоруком робе или пружањем услуга јавном наручиоцу, и
- (4) је испуњен један од следећих услова:
- сви резултати истраживања који нису у вези са правом интелектуалне својине могу да се шире, на пример, путем публикација, подучавања или доприноса телима за стандардизацију тако да се осталим учесницима на тржишту омогућава да их репродукују и сва права интелектуалне својине су у потпуности додељена јавном наручиоцу; или
 - пружалац услуге који стиче право интелектуалне својине мора да омогући јавном наручиоцу неограничен и бесплатан приступ тим правима, као и приступ трећим лицима, на пример, путем неексклузивних лиценци, под тржишним условима.

25. Ако услови из тачке 24. нису испуњени, уговор о јавним набавкама услуга истраживања и развоја може садржати државну помоћ.

III. ОЦЕНА УСКЛАЂЕНОСТИ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ, РАЗВОЈ И ИНОВАЦИЈЕ

26. Државна помоћ за ИРИ усклађена је ако мера државне помоћи подстиче развој одређене привредне делатности и ако нема прекомеран утицај на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније.

27. Комисија за контролу државне помоћи (у даљем тексту: Комисија) идентификује привредну делатност коју подстиче мера државне помоћи, на основу података које доставља давалац државне помоћи.

1) Подстицајни ефекат

а) Општи услови

28. Државна помоћ за ИРИ има подстицајни ефекат ако мења понашање учесника на тржишту на начин да обавља делатности које иначе не би обављао или би их обављао на другачији начин или у ограниченом обиму да нема државне помоћи.

29. Државна помоћ има подстицајни ефекат ако је захтев за доделу државне помоћи поднет даваоцу пре почетка радова на пројекту истраживања, развоја и иновација, при чему се обављање студија изводљивости не сматра почетком радова.

30. У случају када се државна помоћ додељује за пројекте или активности које се одвијају у узастопним фазама за које се може доделити државна помоћ у оквиру више различитих поступака, рад на пројекту не сме бити започет пре првог захтева за доделу државне помоћи.

31. Захтев из тачке 29. овог упутства мора да садржи назив и величину учесника на тржишту, опис пројекта, укључујући његову локацију и датум почетка и завршетка, износ јавних средстава која су неопходна за његово спровођење, као и преглед оправданих трошкова тог пројекта.

32. Фискалне мере државне помоћи имају подстицајни ефекат ако подстичу учесника на тржишту да више улаже у истраживање, развој и иновације, о чему давалац државне помоћи доставља анализу спроведену на основу постојећих мера (евалуацију) Комисији.

б) Додатни услови за индивидуалну државну помоћ

33. У случају доделе индивидуалне државне помоћи, давалац мора да докаже да та државна помоћ има подстицајни ефекат и да достави јасне доказе да државна помоћ позитивно утиче на одлуку учесника на тржишту да предузме активности истраживања, развоја и иновација које иначе, без државне помоћи, не би предузео.

34. Давалац државне помоћи доставља информације о пројекту који се финансира, а у мери у којој је то могуће и свеобухватни опис алтернативног сценарија који настаје у случају да нема државне помоћи. Алтернативни сценарио може се односити на ситуацију у којој алтернативни пројекат не постоји, или када корисник разматра алтернативни пројекат, или се алтернативни пројекат делимично или у потпуности спроводи изван Републике Србије.

35. Приликом оцене државне помоћи Комисија узима у обзир следеће елементе:

- (1) опис очекиване промене понашања учесника на тржишту: како државна помоћ утиче на промену у понашању, у смислу да ли је покренут нови пројекат или се повећава обим, подручје примене или брзина спровођења пројекта,
- (2) анализу алтернативних сценарија: промена понашања се идентификује упоређивањем очекиваног исхода и нивоа планиране активности са и без државне помоћи, при чему разлика између та два сценарија представља показатељ ефекта мере државне помоћи и њен подстицајни ефекат,

- (3) ниво економске исплативости: да ли пројекат, без државне помоћи, не би био економски исплатив за учесника на тржишту, али има велики значај за друштво,
- (4) износ улагања и временски оквир новчаних токова: да ли постоје висока почетна улагања, низак ниво одговарајућих новчаних токова и значајан део новчаних токова настаје у врло далекој будућности или су врло неизвесни,
- (5) ниво ризика: приликом оцене ризика нарочито се узима у обзир неопозивост улагања, могућност комерцијалног неуспеха, ризик да ће пројекат бити мање економски исплатив од очекиваног, ризик да ће спровођење пројекта ослабити остале активности корисника и ризик да ће трошкови пројекта ослабити његову финансијску стабилност.

36. Сматра се да државна помоћ има подстицајни ефекат у случају када пројекат, без државне помоћи, не би био економски исплатив за учесника на тржишту, али има велики значај за друштво и у случају ако постоје висока почетна улагања, низак ниво одговарајућих новчаних токова и велики део новчаних токова настаје у врло далекој будућности или су врло неизвесни.

37. Приликом доказивања подстицајног ефекта давалац државне помоћи се може ослонити на акте управљачких органа, процене ризика, финансијске извештаје, интерне пословне планове, стручна мишљења и друге студије у вези са пројектом истраживања, развоја и иновација, као и на документа која садрже информације о предвиђеној тражњи, предвиђеним трошковима, документима која се достављају одборима за улагање и која детаљно описују алтернативне сценарије или документа која се достављају финансијским институцијама.

38. Приликом оцене подстицајног ефекта Комисија може да упореди одређене податке учесника на тржишту са подацима у сектору у коме послује, како би се утврдило да су алтернативни сценарији, очекивани ниво економске исплативости и очекивани новчани токови корисника разумни.

39. Ниво економске исплативости се може оценити помоћу методологија које корисник користи за доказивање или које представљају уобичајену праксу у конкретном сектору, као што су методе за процену нето садашње вредности (NPV), интерне стопе приноса (IRR) или просечне стопе приноса на ангажовани капитал (ROCE).

40. Сматра се да државна помоћ за прекограничне активности истраживања и развоја, истраживачку инфраструктуру, инфраструктуру за експериментисање и тестирање, као и иновативне кластере, односно улагања која олакшавају прекограничну сарадњу или их поред Републике Србије финансира више од једне државе чланице Европске уније, има већи подстицајни ефекат. (Таква државна помоћ подстиче улагања у активности истраживања, развоја и иновација, већег обима или које имају шире подручје примене,

или олакшава њихову бржу имплементацију или омогућава да укупни трошкови пројекта буду већи у поређењу са пројектом чији је циљ само остваривање општих интереса).

41. Ако државна помоћ не мења понашање учесника на тржишту на начин да подстиче додатне активности истраживања, развоја и иновација, већ би се оне спроводиле и без државне помоћи, таква државна помоћ нема подстицајни ефекат и неусклађена је.

2) Потреба за интервенцијом државе

а) Општи услови

42. Државна помоћ за ИРИ се додељује ради повећања нивоа истраживања, развоја и иновација у ситуацијама када тржиште само не доводи до материјалног побољшања.

43. Како би се оценило да ли државна помоћ доприноси отклањању тржишних недостатака најпре је неопходно да се дефинише проблем који је потребно решити, а давалац државне помоћи мора да објасни на који начин државна помоћ доприноси отклањању тржишних недостатака који постоје у вези са спровођењем активности истраживања, развоја и иновација у ситуацијама без државне помоћи.

44. Државна помоћ за ИРИ треба да отклони следеће тржишне недостатке:

- (1) непостојање позитивних спољних ефеката/преливања знања: ако су истраживање, развој и иновације препуштени тржишту, велики број пројеката, иако би били корисни за друштво, могу имати недовољан принос на капитал са становишта профитно оријентисаних учесника на тржишту у приватној својини, због чега државна помоћ може допринети имплементацији пројеката који имају општу друштвену или економску корист и који се на други начин не би остварили, односно допринети остваривању позитивних спољних ефеката и преливању знања,
- (2) непотпуне и асиметричне информације: под одређеним околностима, због непотпуних и асиметричних информација, приватни улагачи не желе да финансирају вредне пројекте или имају отежан приступ финансијама, а висококвалификовано особље можда није упознато са могућности запошљавања у иновативним учесницима на тржишту. Као резултат тога, расподела људских и финансијских ресурса можда неће бити адекватна, а пројекти који могу бити вредни за друштво или привреду можда неће бити реализовани,
- (3) недостатке у координацији и умрежавању: способност учесника на тржишту да међусобно координирају или сарађују у циљу спровођења истраживања, развоја и иновација може бити ослабљена због потешкоћа у координацији између

великог броја учесника у сарадњи који имају различите интересе, проблема у састављању уговора, као и потешкоћа у остваривању сарадње због, на пример, осетљиве природе информација које се деле.

б) Додатни услови за индивидуалну државну помоћ

45. Тржишни недостаци који ометају укупни ниво истраживања, развоја и иновација у Републици Србији, не утичу подједнако на све учеснике на тржишту или привредне секторе, због чега давалац индивидуалне државне помоћи доставља одговарајуће информације о томе да ли се помоћ односи на општи тржишни недостатак у вези са истраживањем, развојем и иновацијама у Републици Србији, или на посебан тржишни недостатак, на пример, у одређеном привредном сектору или делатности.

46. У зависности од тога који се посебни тржишни недостаци отклањају, Комисија приликом оцене узима у обзир следеће:

- (1) преливање знања: предвиђени ниво ширења знања, специфичност знања које се креира, могућност заштите права интелектуалне својине, степен комплементарности са другим производима и услугама,
- (2) непотпуне и асиметричне информације: ниво ризика и сложености активности истраживања, развоја и иновација, потреба за спољним изворима финансирања, могућност приступа корисника државне помоћи спољним изворима финансирања,
- (3) недостаци у координацији: број учесника на тржишту који сарађују, интензитет сарадње, различити интереси у сарадњи, проблеми у састављању уговора, проблеми у координацији сарадње.

47. Давалац државне помоћи доставља Комисији све расположиве секторске анализе и друге студије ради анализе тржишних недостатака.

48. Приликом пријављивања оперативне државне помоћи или државне помоћи за улагање за иновативне кластере, давалац државне помоћи доставља информације о планираној или очекиваној специјализацији иновативног кластера, постојећем регионалном потенцијалу и постојању кластера у Републици Србији са сличном сврхом. По потреби, давалац треба да објасни како кластер може имати позитиван ефекат на технолошки напредак и дигиталну трансформацију привреде Републике Србије, као и то да ли би сарадње које би биле стимулисане или подстакнуте активностима иновативног кластера могле да имају за циљ, између осталог, да скрате време потребно од стварања новог знања до његовог преношења у иновативне примене.

49. Приликом пријаве државне помоћи за улагање у инфраструктуру за експериментисање и тестирање, давалац доставља детаљне и прецизне информације о

планираној или очекиваној специјализацији те инфраструктуре, најновијој технологији и улози коју би инфраструктура за експериментисање и тестирање могла да има у олакшавању дигиталне и зелене транзиције привреде Републике Србије. Давалац доставља и информације о томе да ли у Републици Србији постоје сличне инфраструктуре за експериментисање и тестирање, без обзира на то да ли су јавно финансиране, информације о кориснику, величини корисника, сектору којем припада, као и друге релевантне информације. Давалац доставља процену у којој мери ће се инфраструктура користити за пружање услуга МСП чиме би се тај начин побољшала ефикасност производних процеса МСП и њихове способности да унапреде производе и пословне моделе, посебно кроз олакшан приступ дигиталним технологијама.

50. Ако се пројекат за који се додељује државна помоћ такође финансира из средстава Европске уније, сматра се да постоји потреба за интервенцијом државе.

51. Ако се државна помоћ додељује за пројекте и активности, који су у погледу технолошког садржаја, нивоа ризика и величине слични пројектима који су већ спроведени у Републици Србији по тржишним условима, сматра се да не постоје тржишни недостаци и, у том случају, давалац државне помоћи доставља додатне доказе о потреби за интервенцијом државе. Посебно у случају инфраструктуре за експериментисање и тестирање и иновативних кластера, давалац мора да покаже да финансирање јавним средствима неће довести до дуплирања услуга које се већ пружају у Републици Србији, што може произвести неискоришћеност капацитета и довести у питање економску одрживост пројекта улагања за који је додељена државна помоћ.

3) Примереност државне помоћи за ИРИ

а) Примереност мере државне помоћи за ИРИ

52. Поред државне помоћи, могу постојати и друге боље мере за унапређење истраживања, развоја и иновација, а којима се уз мање нарушавање конкуренције на тржишту могу постићи исти резултати, на пример, мере на страни тражње (законска регулатива, јавне набавке и стандардизација), повећање финансирања јавног истраживања и образовања и опште фискалне мере.

53. Примереност мера у одређеној ситуацији зависи од природе проблема који је потребно решити. На пример, уместо државне помоћи примеренија мера може бити смањивање тржишних баријера у решавању тешкоћа које нови учесник на тржишту има у приступу одговарајућим резултатима истраживања, развоја и иновација, а повећање улагања у образовање у случају недостатка квалификованог особља.

54. Мера државне помоћи се сматра примереном ако је давалац државне помоћи размотрио и друге мере и утврдио предност државне помоћи у односу на те друге мере и сачинио анализу ефеката предложене мере о чему доставља податке Комисији.

55. Ако се пројекат за који се додељује државна помоћ финансира из средстава Европске уније, сматра се да је мера државне помоћи примерена.

б) Примереност инструмента државне помоћи

56. Државна помоћ за ИРИ се по правилу додељује кроз инструмент који мање нарушава конкуренцију и трговину у односу на друге инструменте државне помоћи.

57. Ако се државна помоћ додељује кроз инструменте који доносе директну финансијску корист и у већој мери нарушавају конкуренцију на тржишту (директна бесповратна средства, ослобађање од плаћања пореза или пореске олакшице, продаја или коришћење имовине у јавној својини, продаја робе или пружање услуга по цени нижој од тржишне), давалац државне помоћи мора да изврши анализу и других инструмената и да објасни зашто су други инструменти, који мање нарушавају конкуренцију на тржишту мање примерени, као што је предујам или инструменти који се заснивају на дужничким или власничким инструментима (државне гаранције, куповина деоница или алтернативно задуживање или давање капитала под повољнијим условима). Предујам је зајам за пројекат који се исплаћује једнократно или у више рата и код кога услови враћања зависе од резултата пројекта.

58. Инструмент државне помоћи се бира у односу на тржишни недостатак који је неопходно да се отклони. На пример, ако због асиметричних информација постоји проблем приступа спољним изворима финансирања, примеренији инструмент у односу на бесповратна средства је државна помоћ за ликвидност у облику зајма или гаранције, док у случају када је потребно обезбедити одређени ниво поделе ризика, примерени инструмент може бити предујам.

59. У случају када се државна помоћ додељује у било ком другом облику осим као помоћ за ликвидност или предујам за делатности које су блиске тржишту, давалац државне помоћи мора да оправда примереност одабраног инструмента за отклањање тржишног недостатка.

4) Пропорционалност државне помоћи

а) Општи услови

60. Државна помоћ за ИРИ је пропорционална ако је износ државне помоћи ограничен на минимум неопходан за спровођење активности за које се државна помоћ додељује.

61. Износ државне помоћи се утврђује у односу на унапред утврђене оправдане трошкове и ограниченог је интензитета који се утврђује за сваког корисника помоћи, укључујући и пројекте сарадње.

62. Оправдани трошкови за доделу државне помоћи за ИРИ су оправдани трошкови у складу са прописима којим се уређују услови и критеријуми усклађености државне помоћи за ИРИ.

63. Оправдани трошкови за доделу државне помоћи за пројекте истраживања и развоја у вези са здрављем могу бити и сви трошкови неопходни за спровођење тог пројекта током његовог трајања под условом да омогућавају даљи научни или технолошки напредак, као што су, између осталог, трошкови особља, трошкови за дигиталну и рачунарску опрему, за дијагностичке алате, за алате за прикупљање и обраду података, за услуге истраживања и развоја, за претклиничка и клиничка испитивања.

64. Оправдани трошкови за доделу државне помоћи за процесне и организационе иновације, између осталог су трошкови инструмената, опреме, зграда и земљишта у трајању и у мери у којој се користе за потребе пројекта, као и трошкови консултација и сличних услуга које се користе искључиво за пројекат. Ако се инструменти, опрема и зграде не користе током целог времена трајања пројекта, само трошкови амортизације у периоду у коме се користе током трајања пројекта, израчунати у складу са рачуноводственим начелима, сматрају се оправданим. Оправдани трошкови земљишта су трошкови комерцијалног трансфера или стварно настали капитални трошкови.

65. У случају када пројекат истраживања и развоја обухвата различите задатке, сваки задатак мора бити у оквиру категорија основног истраживања, индустријског истраживања или експерименталног развоја.

66. Давалац доставља ажурне, јасне и конкретне доказе о оправданим трошковима.

67. Додатни режијски трошкови и други оперативни трошкови, укључујући трошкове материјала, залиха и сличних производа, настали директно као резултат пројекта, могу се израчунати на алтернативан поједностављени начин и могу да износе највише до 20% укупних оправданих трошкова из тач. 62. и 63. овог упутства. За пројекте који се суфинансирају у оквиру програма Хоризонт Европа, даваоци могу да користите поједностављену методологију Хоризонт Европе за израчунавање индиректних трошкова пројекта истраживања и развоја.

68. Максимални интензитети државне помоћи за ИРИ утврђени су прописом којим се уређују услови и критеријуми усклађености државне помоћи за ИРИ.

69. У случају доделе државне помоћи за пројекат који заједнички спроводе истраживачке организације и учесници на тржишту, збир државне помоћи и доприноса истраживачких организација може да износи максимално до интензитета из тачке 68. овог упутства.

70. Ако се државна помоћ додељује на основу шеме државне помоћи као предујам, давалац државне помоћи доказује Комисији, путем одговарајуће методологије, да је

могуће унапред израчунати бруто новчану противвредност предујма, као и да интензитети те државне помоћи одговарају интензитетима из тачке 68. овог упутства.

71. У случају да нису испуњени услови из тачке 70. овог упутства, предујам се изражава као проценат оправданих трошкова, а максимални интензитет државне помоћи из тачке 68. овог упутства може да се повећа за десет процентних поена, при чему морају бити испуњени следећи услови:

- (1) у случају успешног исхода пројекта, аванс се отплаћује у износу једнаком додељеном износу увећаним за каматну стопу која је најмање једнака дисконтној стопи у складу са прописима о контроли државне помоћи,
- (2) у случају да је пројекат достигао успех већи од очекиваног, предујам се отплаћује у вишем износу од додељеног и по каматној стопи најмање једнакој дисконтној стопи у складу са прописима о контроли државне помоћи,
- (3) у случају неуспеха пројекта, предујам се отплаћује у нижем износу од додељеног, док се у случају делимичног успеха пројекта, предујам исплаћује у нижем износу од додељеног сразмерно оствареним резултатима.

72. Мера државне помоћи из тачке 71. овог упутства мора да садржи јасне услове за отплату предујма у случају успеха пројекта, са јасно дефинисаним и објективним критеријумима успешности.

73. Интензитет државне помоћи која се додељује у облику фискалних мера може се израчунати на основу појединачних пројеката или на нивоу учесника на тржишту, као однос између укупне пореске олакшице и збира свих оправданих трошкова за истраживање, развој и иновације насталих у периоду од три узастопне фискалне године, при чему се у другом случају примењује иста фискална мера на све оправдане активности до максималног интензитета државне помоћи за експериментални развој у складу са тачком 68. овог упутства.

74. Супротно од тачке 73. овог упутства, када се различита фискална мера примењује на различите категорије истраживања, развоја и иновације, интензитети државне помоћи одговарају максималним интензитетима из тачке 68. овог упутства.

75. Државна помоћ за ИРИ кумулира се у складу са прописима о контроли државне помоћи.

76. У случају када се оправдани трошкови за истраживање, развој и иновације, у потпуности или делимично, преклапају са оправданим трошковима за друге намене, на део трошкова који се преклапа примењују се најповољнији максимални износи у складу са прописима о контроли државне помоћи.

б) Додатни услови за индивидуалну државну помоћ

77. Комисија оцењује пропорционалност индивидуалне државне помоћи у односу на минимални износ који је неопходан да би пројекат за који се додељује државна помоћ био довољно економски исплатив, што се изражава кроз укупни трошак капитала или интерну стопу приноса коју очекује да оствари одређени учесник на тржишту или која је уобичајена у одређеном сектору.

78. Ако је из интерних докумената учесника на тржишту могуће утврдити да тај учесник на тржишту врши избор између спровођења пројекта за који се додељује државна помоћ и алтернативног пројекта без државне помоћи, сматра се да је државна помоћ ограничена на минимум ако износ државне помоћи не прелази разлику између нето садашње вредности улагања у дати пројекат и нето садашње вредности улагања у алтернативни пројекат који се спроводи без државне помоћи. У циљу утврђивања нето додатних трошкова упоређује се очекивана нето садашња вредност улагања у пројекат за који је додељена помоћ и алтернативни пројекат, при чему се узима у обзир вероватноћа појаве различитих пословних сценарија.

79. Када државна помоћ само омогућава повећање брзине реализације пројекта, поређење треба да се базира на различитим временским роковима у смислу новчаних токова и тренутка уласка на тржиште.

80. Ако се помоћ додељује за пројекте истраживања и развоја, за изградњу или надоградњу истраживачке инфраструктуре, или за изградњу или надоградњу инфраструктуре за експериментисање и тестирање и може се утврдити да је државна помоћ сведена на минимум на основу критеријума из тач. 77-79. овог упутства, максимални интензитети државне помоћи из тачке 68. овог упутства могу се повећати до следећих граница:

Намена државне помоћи/учесник на тржишту	Учесник на тржишту који се разврстава у микро и мала правна лица	Учесник на тржишту који се разврстава у средња правна лица	Учесник на тржишту који се разврстава у велика правна лица
Основно истраживање	100%	100%	100%
Примењено истраживање	80%	70%	60%

Примењено истраживање које укључује делотворну сарадњу између учесника на тржишту (за учеснике на тржишту који се разврставају у велика правна лица подразумева се прекогранична сарадња или сарадња са најмање једним МСП) или између учесника на тржишту и истраживачке организације или ако је подложно значајном ширењу резултата	90%	80%	70%
Примењено истраживање ако се пројекат истраживања и развоја спроводи у подручју које је означено као подручје „Ц“ у складу са прописима којима се ближе уређује регионална државна помоћ	85%	75%	65%
Државна помоћ за изградњу или надоградњу истраживачке инфраструктуре	60%	60%	60%
Државна помоћ за изградњу или надоградњу истраживачке инфраструктуре коју финансира Република Србија и најмање једна држава чланица ЕУ из јавних средстава или је инфраструктура оцењена и изабрана на нивоу ЕУ	70%		
Државна помоћ за изградњу или надоградњу инфраструктуре за експериментисање и тестирање	55%	45%	35%
Државна помоћ за изградњу или надоградњу инфраструктуре за експериментисање и тестирање коју финансира Република Србија и најмање једна држава чланица ЕУ из јавних средстава или за пројекте са ознаком квалитета Печат изврности	65%	55%	45%
Државна помоћ за изградњу или надоградњу инфраструктуре за експериментисање и тестирање ако ће најмање 80 % годишњег капацитета инфраструктуре за	60%	50%	40%

експериментисање и тестирање користити МСП			
Државна помоћ за изградњу или надоградњу инфраструктуре за експериментисање и тестирање коју финансира Република Србија и најмање једна држава чланица ЕУ из јавних средстава или за пројекте са ознаком квалитета Печат изврности и ако ће најмање 80 % годишњег капацитета инфраструктуре за експериментисање и тестирање користити МСП	70%	60%	50%

81. Давалац државне помоћи доставља Комисији објашњење на који начин је утврђен износ државне помоћи.

82. За процену пропорционалности државне помоћи може се користити документација и калкулације које се користе за анализу подстицајног ефекта.

83. Ако потреба за државном помоћи углавном постоји због тешкоћа у финансирању на тржишту, а не због недовољне економске исплативости, примереније је да се државна помоћ додељује у облику зајма, гаранције или предујма уместо у облику субвенције.

84. Када постоји више потенцијалних кандидата за спровођење активности за коју се додељује државна помоћ, услов пропорционалности је испуњен ако се пројекат додељује на транспарентан и безуслован начин, без дискриминације.

85. Како би се отклонило стварно или потенцијално нарушавање трговине између Републике Србије и других земаља осим земаља чланица Европске уније, износ државне помоћи који премашује износе прописане овим упутством може бити усклађен, ако су, директно или индиректно, конкуренти изван Републике Србије и земаља чланица Европске уније за сличне пројекте у претходне три године примили или ће примити помоћ истоветног интензитета, а тај период се може сразмерно продужити ако је вероватно да ће до нарушавања трговине доћи након више од три године.

5) Транспарентност

86. Давалац државне помоћи за ИРИ дужан је, најкасније у року од шест месеци од доношења одлуке о додели, или ако су у питању фискалне мере, у року од једне године од датума подношења пореске пријаве, да објави на својој интернет страници информације о називу шеме државне помоћи или акту даваоца, а ако износ државне помоћи по кориснику прелази 100.000 евра давалац објављује и податке о називу

индивидуалних корисника, инструменту доделе и износу државне помоћи додељен сваком кориснику, датуму доделе, величини корисника (МСП или велики учесник на тржишту), подручју на коме се налази седиште корисника на нивоу 2 номенклатуре статистичких територијалних јединица, основном сектору у коме корисник делује, циљу помоћи, о одлуци или другом акту Комисије којим је оцењена усклађеност државне помоћи, а, по потреби и податке о називу финансијског посредника.

87. Податке из тачке 86. овог упутства давалац државне помоћи чува и без ограничења ставља на располагање јавности најмање десет година.

6) Потврда да су негативни ефекти на конкуренцију и трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније сведени на минимум

а) Општи услови

88. Давалац државне помоћи доставља Комисији податке о тржиштима производа ради утврђивања тржишта на које утиче државна помоћ за ИРИ, тржишта на која утиче промена понашања корисника државне помоћи, као и релевантног географског тржишта. Релевантно географско тржиште представља територију на којој послују учесници на тржишту на које утиче државна помоћ и на којој постоје исти или слични услови конкуренције, а који се битно разликују од услова конкуренције на суседним територијама.

89. Давалац државне помоћи доставља Комисији податке о конкурентима и купцима или потрошачима на које утиче државна помоћ како би се проценило да ли се доделом државне помоћи за ИРИ нарушава конкуренција на тржишту.

90. Комисија треба да идентификује стварне или потенцијалне конкуренте корисника државне помоћи на које ће та помоћ вероватно негативно утицати, јер омогућава кориснику да стекне конкурентску предност смањењем трошкова производње, повећањем производног капацитета или развојем нових производа.

91. Државна помоћ за ИРИ утиче на нарушавање конкуренције на тржишту производа тако што:

(1) нарушава поступак уласка и изласка конкурентата са релевантног тржишта:

- може да спречи тржишни механизам којим се најефикаснији произвођачи награђују и најнеефикаснији подстичу да се побољшају, реструктурирају или изађу са тржишта, што може довести до тога да су конкуренти приморани да напусте тржиште или да никад не уђу на одређено тржиште,

- може да спречи неефикасне учеснике на тржишту да напусте тржиште или да их подстакне да уђу на одређено тржиште и да преузму тржишни удео од много ефикаснијих конкурената,
- ако није добро усмерена, може да подржи неефикасне учеснике на тржишту, доведе до смањивања иновација и успори побољшање продуктивности у одређеној индустрији, и на тај начин учини да многи учесници на тржишту послују знатно испод нивоа ефикасности;

(2) нарушава динамичне инвестиционе подстицаје:

- може да доведе до тога да конкуренти корисника те помоћи смање првобитно планирана улагања (тзв. Ефекат истискивања учесника са тржишта),
- може да подстакне кориснике на веће ризике, при чему ће дугорочни учинак вероватно бити негативан,

(3) ствара или одржава тржишну снагу: може да повећа или задржи ниво тржишне снаге корисника, која се огледа у утицају на тржишне цене, производе, разноврсност квалитета производа и услуга или друге параметре конкурентности у току значајног временског периода, а на штету потрошача.

92. Државна помоћ за ИРИ утиче на нарушавање конкуренције када утиче на доношење одлуке о избору локације и узрокује премештање активности или улагање из једног подручја у друго.

93. Негативни ефекти државне помоћи превазилазе позитивне и државна помоћ је неусклађена када:

- (1) је условљена обавезом корисника да има седиште или претежно пребивалиште у Републици Србији или да користи домаће производе или услуге или да не може да користи резултате истраживања, развоја и иновација у земљама чланицама Европске уније,
- (2) само доводи до промене локације активности истраживања, развоја и иновација без промене природе, величине или подручја примене пројекта.

94. Приликом пријаве шеме државне помоћи за ИРИ, давалац мора показати да ће негативни ефекти бити сведени на минимум, узимајући у обзир величину пројекта, износ појединачне и кумулиране помоћи, број очекиваних корисника, карактеристике циљаних сектора и сл, при чему могу да доставе Комисији оцену ефеката и спроведене накнадне (ex post) евалуације за сличне претходне шеме.

Б) Додатни услови за индивидуалну државну помоћ

95. Приликом пријаве индивидуалне државне помоћи за ИРИ давалац доставља информације о предметним тржиштима производа, односно о тржиштима на које утиче промена понашања корисника државне помоћи, као и о конкурентима и купцима или потрошачима на које утиче та државна помоћ.

96. У мери у којој се одређена иновација буде повезивала са више будућих различитих тржишта производа, ефекат државне помоћи се посматра на свим предметним тржиштима.

97. Комисија може да разматра и ефекат државне помоћи на конкуренцију на тржиштима технологије када се на тим тржиштима тргује резултатима истраживања, развоја и иновација, на пример, у облику права интелектуалне својине путем лиценцирања патената или трговине њима.

98. Приликом оцене нарушавања конкуренције Комисија користи критеријуме као што је нарушавање динамичних тржишних подстицаја, стварање и одржавање тржишне снаге и одржавање неефикасних тржишних структура.

99. При оцени критеријума нарушавања динамичних тржишних подстицаја Комисија анализира:

- (1) раст тржишта: ако се више очекује раст тржишта у будућности, државна помоћ неће негативно да утиче на подстицање конкурената, с обзиром на то да остају бројне могућности за развој профитабилног пословања,
- (2) износ државне помоћи: мере које садрже више износе државне помоћи имаће значајније утицаје на истискивање конкурената, што се утврђује у односу на износе које троше главни учесници на тржишту на сличне пројекте,
- (3) доступност тржишту/категорија државне помоћи: што је мера државне помоћи више усмерена на активности истраживања, развоја и иновација које су доступније тржишту (ближа реализација), већа је вероватноћа да ће настати значајнији утицаји на истискивање учесника са тржишта,
- (4) конкурентни поступак одабира: да ли је државна помоћ додељена на транспарентан и безуслован начин, без дискриминације,
- (5) баријере изласка са тржишта: већа је вероватноћа да ће се конкуренти одржати или чак повећати своје планове улагања када су баријере изласка са тржишта у процесу иновација високе, што је случај када је већи део претходних улагања конкурената повезан са одређеним истраживањем, развојем и иновацијом,

- (6) подстицаје за такмичење на будућим тржиштима: државна помоћ за ИРИ може довести до ситуације у којој конкуренти одустају од надметања на будућем тржишту, из разлога што предност коју одређени корисник добија захваљујући државној помоћи у смислу степена технолошке предности, економије обима, мрежних ефеката или рокова, смањује способност конкурената да успешно уђу на то тржиште,
- (7) диференцијацију производа и интензитет конкуренције: када су иновације производа више усмерене ка развоју различитих производа, који се односе на различите робне марке, стандарде, технологије или групе потрошача, као и када на тржишту постоји више ефикасних конкурената, мања је вероватноћа да ће државна помоћ утицати на конкуренте.

100. Комисија ће нарочито испитивати мере истраживања, развоја и иновација ако је тржишни удео корисника државне помоћи већи од 25%, а концентрација на тржишту већа од 2000 мерено Herfindahl-Hirschman индексом (HHI).

101. Приликом оцене критеријума тржишне снаге Комисија ће нарочито анализирати:

- (1) тржишну снагу корисника и структуру тржишта: ако корисник државне помоћи већ има доминантан положај на тржишту производа, државна помоћ може ојачати тај положај уз слабљење тржишног притиска конкурената на тог корисника, нарочито на олигополским тржиштима на којима учествује мали број учесника,
- (2) ниво баријера за улазак на тржиште: могу постојати значајне баријере за улазак на тржиште за нове учеснике, као што су законске баријере (права интелектуалне својине) економија обима, баријере приступа мрежама и инфраструктури и друге стратешке баријере за улазак или ширење на тржишту,
- (3) снагу купаца: тржишна снага корисника може бити ограничена положајем купаца на тржишту,
- (4) поступак одабира: да ли мере државне помоћи омогућавају учесницима на тржишту који имају снажан положај на тржишту да утичу на поступак одабира, на пример, уколико имају право да препоруче учеснике на тржишту у поступку одабира или на ток истраживања.

102. Приликом оцене структуре тржишта Комисија ће разматрати да ли је државна помоћ за ИРИ додељена на тржишту са вишком капацитета или у индустрији која бележи пад, да ли се ради о тржишту које расте или постоји вероватноћа да ће та државна помоћ да утиче на општу динамику раста сектора увођењем нових технологија.

103. Када је активност истраживања, развоја и иновација, за коју је дата државна помоћ, близу тржишне реализације, може доћи до тога да одређена подручја у чијој се близини реализује та активност имају повољнији положај за потребе будуће производње, нарочито због релативно нижих трошкова производње или високог нивоа те активности који су настали као последица помоћи, што може довести до премештања учесника на тржишту на та подручја (ефекат локације).

104. Ефекат локације може бити важан и за истраживачке инфраструктуре, као и за инфраструктуре за експериментисање и тестирање, јер на пример, државна помоћ која се користи за привлачење инфраструктуре у одређено подручје на штету другог подручја, неће допринети промовисању даљих активности истраживања, развоја и иновација.

105. Корисник државне помоћи доставља даваоцу доказ о томе да је разматрао алтернативне локације.

106. Не сматра се усклађеном државна помоћ која само доводи до промене локације активности истраживања, развоја и иновација на територији Републике Србије без промене природе, величине или обима пројекта.

107. Комисија оцењује да ли негативни ефекти државне помоћи за ИРИ на конкуренцију и трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније превазилазе позитивне ефекте.

В) Позитивни ефекти државне помоћи за ИРИ

108. Активности истраживања, развоја и иновација повећавају продуктивност и подстичу економски развој кроз развој нових производа, технологија, услуга или производних процеса у свим секторима привреде.

109. Комисија оцењује позитивне ефекте помоћи на одређену привредну делатност узимајући у обзир активности истраживања, развоја и иновација на које се односи мера помоћи или повећање величине, обима или брзине реализације пројекта истраживања, развоја и иновација захваљујући мери државне помоћи.

110. Сматра се да позитиван ефекат има државна помоћ која је саставни део свеобухватног програма или акционог плана за подстицање активности истраживања, развоја и иновација или Стратегије паметне специјализације и која је предмет строге процене сличних претходних мера државне помоћи којима је доказан њихов ефекат.

111. Ако се пројекат за који се додељује државна помоћ финансира директно из средстава Европске уније, сматра се да су позитивни ефекти такве помоћи утврђени.

112. Давалац државне помоћи доказује да индивидуална државна помоћ за ИРИ доприноси повећању нивоа истраживања, развоја и иновација следећим показатељима:

- (1) повећање обима пројекта које представља повећање укупних трошкова, без истовременог смањења трошкова корисника државне помоћи које би имао у ситуацији без државне помоћи или повећање броја запослених на активностима истраживања, развоја и иновација,
- (2) повећање подручја примене пројекта које подразумева повећање броја очекиваних резултата пројекта, повећање нивоа значаја пројекта, које се доказује већим бројем учесника у пројекту, већу вероватноћу научног или технолошког достигнућа или већег ризика од неуспеха (повезаног са дугорочном природом пројекта и неизвесности у погледу његових резултата),
- (3) повећање брзине реализације пројекта, које подразумева да је пројекат могуће завршити у што краћем року у односу на време које је потребно за реализацију истог пројекта у ситуацији без државне помоћи,
- (4) повећање укупног износа средстава, који корисник државне помоћи улаже у пројекат у апсолутном нивоу или као удео у укупном промету или повећање буџета пројекта без истовременог смањења буџета намењених за друге пројекте.

113. Приликом оцене да ли државна помоћ доприноси повећању нивоа истраживања, развоја и иновација, Комисија процењује не само нето повећање истраживања, развоја и иновација које спроводи корисник, већ и допринос државне помоћи повећању укупних улагања у истраживање, развој и иновације у одређеном сектору, као и побољшање нивоа истраживања, развоја и иновација Републике Србије у односу на друге државе.

114. Комисија нарочито процењује да ли је за меру државне помоћи предвиђена јавно доступна накнадна (*ex post*) евалуација позитивних ефеката те мере.

115. Државна помоћ за ИРИ је усклађена ако позитивни ефекти државне помоћи превазилазе негативне ефекте на конкуренцију и трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније о чему Комисија доноси оцену.

IV. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

116. Изрази употребљени у овом упутству имају значење одређено законом и подзаконским актима којима се уређује контрола државне помоћи.

117. Даном ступања на снагу овог упутства престаје да важи Упутство за оцењивање усклађености државне помоћи за истраживање, развој и иновације („Службени гласник РС“, број 123/22).

118. Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Драгица Јорговић с.р.